

De Wijkkrant

Jaargang 23 - juni 2019

Muntel, Vliert en Orthenpoort

Wethouder Kâhya in gesprek met de wijk

**De bij hoort erbij
100 jaar Muntel**

De rivier de Aa in de Muntel

De Wijkmonitor

Het Netwerk Buurtdemocratie

Muziek in het park

Van kantoorpand naar woningen

Een dementievriendelijke wijk

Slingernieuws

Kort

Wij

We hebben in de Wijkkrant al eerder bericht over de repetities voor het toneelstuk 'WIJ', die elke dinsdagavond in de Slinger plaatsvinden. Deze ode aan de Bossche volkswijk, over twee families in een Bossche straat, is nu klaar om opgevoerd te worden: van 26 juni t/m 7 juli wordt WIJ gespeeld op het parkeerterrein van de Verkadefabriek. WIJ wordt gemaakt en gespeeld door een bijzondere mix van bekende beroeps- en vrijetijdsspelers. Prominente Bosschenaren als Arianne de Jong (Omroep Brabant), Netty Dielissen (Bossche Komедie), Jan Roosen (Kleinkeinder) en Gisela Hillebrandt (Echt Bosch Theater) spelen samen met Huub Smit (o.a. New Kids) en René van Zinnicq Bergmann (o.a. Flikken).

Kaarten kosten €23.50 en zijn te bestellen via de Verkadefabriek.

30 juni is het zover:

Tussen 10.00 en 17.00 uur barst het weer los op het Taxandriaplein:

Taxandria Moves XL 2019 is een groots wijkevenement met een voetbaltoernooi, sport- en kinderactiviteiten, kermisattracties, activiteiten voor jongeren en ouderen, een rommelmarkt en live muziek.

Deze keer staat de dag in het teken van "samen doen & samen leven".

Doel: jong en oud in de wijk verbinden, om zo de sociale samenhang en de leefbaarheid te verbeteren.

Voor de rommelmarkt zijn er nog enkele kramen te huur, voor €20 plus €5 borg. Reserveren of meer informatie? Bel Cafeteria de Taxander, 073-6146282. Inschrijven kan tot uiterlijk 27 juni.

Het was leuk met Pasen!

Activiteitenteam Taxander heeft met Pasen gezorgd voor een heel mooie middag voor de kinderen. Er werd druk geknutseld en vooral ook gesmikkeld - het hele Taxandriaplein was het rijk van de Paashaas. Volgend jaar weer!

Chillen in de tuin van Kloosterhotel De Soete Moeder - het is er weer het seizoen voor. Een foto van Olaf Smit.

De bij hoort erbij

Erik van Veen maakte
deze foto bij buurttuin
Bietje bij Bietje

De Nederlandse wilde bijen zijn in gevaar: de helft van alle 358 soorten wordt bedreigd. En dat terwijl bijen heel belangrijk zijn voor onze voedselvoorziening. Tachtig procent van onze eetbare gewassen is afhankelijk van bestuiving door bijen en andere insecten. Intensieve grootschalige landbouw, verstedelijking en het strakker en efficiënter beheer van groen, het gaat allemaal ten koste van voedsel en nestgelegenheid voor de bijen. Ook in onze wijk zijn mensen bezorgd – wat wordt er hier gedaan om de bijen te beschermen?

Gemeentebeleid

Rinus van de Vrie is Projectleider Wijkbeheer van de gemeente van de afdeling Beheer en Programmering Openbare Ruimte: "Bijen houden niet van gladde gazons en bermen zonder bloemen. Daarom zijn we vanaf 1 mei minder gaan maaien op een groot aantal plekken; niet meer dertien keer, maar nog maar één of twee keer per jaar. Dat geldt voor alle bermen, en voor een aantal gazons, waar dat kan. Dus niet waar gespeeld wordt, of waar mensen graag zitten, of waar het voor het verkeer onoverzichtelijk zou worden. In het Prins Hendrikpark en tussen de Amazones zijn er al een aantal van die plekken. De berm langs de Aa bij de Citadelpark is ook een goed voorbeeld. Je ziet nu nog veel lang en ruig gras, maar na een poosje, misschien zelfs pas na een aantal jaren, komen er steeds meer bloeiende kruiden." Rinus vindt één ding heel belangrijk om te vermelden: "De gemeente wil heel graag meegaan met initiatieven van bewoners. Als iemand zegt: kunnen jullie dat stukje daar niet laten groeien (gazon dus, bijvoorbeeld in het Prins Hendrikpark) dan gaan we daar naar kijken. Als het enigszins kan, voeren we het uit."

Bewonersinitiatieven

Bij buurttuin Bietje bij Bietje doen ze natuurlijk ook aan bijvriendelijk tuinieren: "We kopen bio-planten vanwege de bijen, we planten vooral bijen- en vlinderlokkende planten en we hebben een insectenhotel. Daarnaast doen we mee aan de nationale bijentelling," aldus Ingrid Kemps. Pluktuin de Hasselbraam heeft dit jaar €125,- uit het wijkbudget ontvangen voor zaad om een wilde bloementuin aan te leggen. Op de facebookpagina zien we dat ze het insectenhotel 'antikraak' hebben gemaakt.

Maar ook op kleinere schaal is er van alles mogelijk om de bijen te helpen. Zo maakt Bart van de Wetering samen met Rinus plannen: "Het idee is om van ons hofje aan de Pelssingel een trekpleister te maken voor de bij, de vogel en de egel. We wonen op het grootste hofje, met een groot grasveld voor de deur. Hier zou ik graag een mix van weidebloemen zien."

Zo ziet Bart het voor zich:

Zelf iets doen?

Het helpt pas echt als we allemaal bijvriendelijk gaan tuinieren:

- Vervang de tegels in je tuin door planten en struiken.
- Kies voor vlinder- en bijvriendelijke planten of zaai inheems bloemenzaad.
- Gebruik geen giftige onkruid- of ongedierte-bestrijders.
- Hang een vogelhuisje of insectenhotel op.

Anja van Kleef

Meer informatie?

www.nederlandzoemt.nl

www.natuurmonumenten.nl/kinderen/wilde-bloemen

www.vlinderstichting.nl/idylle

Gekkenwerk

Tegenwoordig doe ik alles lopend of op de fiets.

1. Mijn afval breng ik naar het Milieupark – op de fiets. De stapels snoeiafval passen precies in mijn fietstassen, op mijn bagagedrager en nog twee tassen, aan elke kant van mijn stuur één. Ik heb bekijks en krijg vragen van voorbijgangers: lukt het? En als ze doorlopen zeggen ze: 'sterkte!' Alsof ik, ik weet niet wat moet doormaken. Op de fiets, met één hand op de stapel groen achter mij, richting Treurenburg, vraag ik me wel af waar ik straks precies moet zijn. Het is daar immers helemaal en puur alleen op auto's ingericht, de wegen erheen, de weeginrichting, de slagbomen... Sta ik voor zo'n slagboom, moet ik me in allerlei bochten wringen om er langs te kunnen. En als de man-in-oranje me ziet, vraagt hij meteen: heeft u wel uw pasje bij u? Was toch leuk geweest als hij iets gezegd had over mijn volgestapelde fiets... Neu, pasje? Het is toch gratis? Oké dan; ik mag door en hoef niet eens die helling op, want snoeiafval gaat op de begane grond op één grote hoop en niet eerst in containers.

2. Kom ik aan in een dorp verderop, is de eerste vraag: ben je helemaal op de fiets? Zelf heb ik er helemaal niet bij stil gestaan. En ook nog een gewóne? Dat wil zeggen: niet-elektrisch, met achteruittraprem. En bij een luttele tien kilometer worden al grote ogen opgezet. Ja, het is gekkenwerk om op eigen kracht met eigen energie van de ene plek naar de andere te gaan. Reacties van nota bene fietsminnend Nederland. Het lijkt wel of een hele generatie vergeten is gewoon benen te hebben om zich lopend of fietsend van A naar B te bewegen. Maar ik heb geluk en ik ben ook dankbaar: ik heb een gezond lijf, ik kan me nog vrij bewegen, ik heb een fiets, ik heb adem genoeg voor grote afstanden.

Peter van Helden

100 jaar Muntel - dat gaan we vieren!

In de vorige Wijkkrant hebben we onze droom voor 2020 aan onze lezers voorgelegd - 2020 als jubileumjaar waarin alle groepjes en groepen in de Muntel en daaromheen 100 jaar Muntel vieren, allemaal op hun eigen manier. Iedereen hoort erbij, iedereen kan meedoen en iedereen voelt zich Muntelaar.

Intussen zijn we niet meer de enigen met die droom, want de ideeën beginnen los te komen.

Zou het kunnen - nog een keer 3 dagen Muntelen?

Ankie de Groot, Nataša Mandic en Sjoerd van Kampen van Activiteitenteam Taxander lijkt het een prachtig idee: nog één keer net als vroeger drie dagen lang feest voor iedereen met '3 dagen Muntelen'. Bijvoorbeeld: vrijdag voor de kinderen, zaterdag voor de jongeren met sport en spel en 's avonds barbecue en muziek en een feestzondag met een uitgebreid wijkfeest voor iedereen. Heb je zin om mee te denken? Of wil je meehelpen bij de uitvoering? Meld je bij Nataša in de snackbar op het Taxandriaplein of via wijkkrant@ziggo.nl

Een jubileumuitgave

Er wordt hard nagedacht over een speciale uitgave ter gelegenheid van 100 jaar Muntel. Welke vorm dat boekje precies zal krijgen en wat je er precies in kunt vinden, staat nog niet helemaal vast, maar zeker is dat de auteurs Theo Hoogbergen, Frans van Gaal en Frans Peters samen er iets bijzonders van willen maken.

Atelierroute

Wilma van der Aalst ziet het helemaal voor zich: een atelierroute langs de vele kunstenaars die we hebben in de wijk. "Overall bij deelnemende kunstenaars binnenkijken om kennis te maken met hun werk, en na afloop misschien ergens een drankje?" Wie mee wil denken, kan zich melden via wijkkrant@ziggo.nl.

Er borrelen nog meer plannetjes. Begint het bij jou ook te kriebelen? Laat het ons weten via wijkkrant@ziggo.nl.

De rivier de Aa in de Muntel

In de vorige Wijkkrant bladerde ik in *De Muntel*, 'Een nieuw Land van Belofte', een prachtig boek over De Muntel onder redactie van dr. Theo Hoogbergen. Ik las over het allereerste begin van die bijzondere wijk. Datzelfde boek heeft ook een hoofdstuk over de rivier de Aa in de wijk, van Theo Hoogbergen zelf. Ik pik er hier en daar iets uit.

'De riviernaam Aa is buitengewoon populair of productief. Het woord betekent 'water', verwant met het Latijnse 'aqua' en het gotische 'ahva'. [...] in Nederland zijn er maar liefst 44 riviertjes die zich met de naam Aa tooien...' (pg. 31)

'De laaglandrivier de Aa vindt haar oorsprong in de hooggelegen gronden bij het Limburgse Meijel. Het afvloeiende water komt via watertjes en slootjes bijeen, waardoor een regenrivier ontstaat, die al minstens 10.000 jaar door een *centrale slenk* stroomt. De Aa is 72 km lang en meandert [...] om in 's-Hertogenbosch samen met Dommel en Zuid-Willemsvaart in de Dieze uit te monden. De Aa, stromend langs de Pelssingel, Van der Weeghsingel en Citadellaan vormt tegenwoordig de grens met de oude stad.' (pg. 26)

Vanaf de 16e eeuw zijn er plannen geweest om de Aa bevaarbaar te maken, maar het is er nooit van gekomen. 'En sinds de aanleg van de Zuid-Willemsvaart tussen 1822-1826 was kanalisatie van de Aa natuurlijk volstrekt overbodig. [...] Hoewel de scheepvaartfunctie verloren is gegaan, blijft de Aa tot op de dag van vandaag van belang voor de landbouw en voor de afwatering.' (pg. 27)

'De Muntel was na 'Het Zand' de tweede grote stadsuitbreiding. 'Met die tweede uitbreiding is in 1919 begonnen door het ophogen van de weilanden ten noorden van de stad: het opspuiten van twee miljoen m³ zand, dat men won uit een gebied vlak bij het op te hogen terrein. Daar ontstond een flinke waterplas: de IJzeren Vrouw, naar analogie van de IJzeren Man, genoemd naar de op kolen gestookte zandzuiger, die het karwei klaarde.' (pg. 32)

'Bij de aanleg van de Muntel is in 1920 gekozen voor een uniek rioleringsstelsel: het Isaak van Shonesysteem, dat in Nederland nog nergens werd toegepast en dat beerputten - toen nog overal in de binnenstad aanwezig - overbodig maakte. Het functioneerde al wel in Londen. Het bestond uit twee afzonderlijke buizenstelsels, één voor de afvoer van hemelwater en één voor fecaliën en afvalwater. Het hemelwater werd op het dichtstbijzijnde open water geloosd, in dit geval de Aa en zo afgevoerd. [...] Het systeem functioneerde naar tevredenheid. Het heeft zich in de Muntel tot 1977 kunnen handhaven.' (pgs. 31-32)

De Muntelaren hebben altijd graag gezwommen: 's Zomers zwommen zij in de bocht van de rivier de Aa, ongeveer ter hoogte van de Munteltuinen. Die gelegenheid werd in de jaren dertig van de vorige eeuw volstrekt onbruikbaar, omdat daar in het toch al niet zeer schone water van de rivier de ziekte van Weil uitbrak. Gelukkig was er nieuw zwemwater voorhanden: 'de IJzeren Vrouw' in het Prins Hendrikpark. In de noordhoek van dat water legde de gemeente een zwembad aan.' (pg. 30)

Anja van Kleef

Zwemmen in rivier de Aa, in de bocht bij wat nu de Munteltuinen heet. Het waren de dertiger jaren, voordat in 1934 de ziekte van Weil uitbrak. Deze foto is te vinden op www.buurtkiep.nl: scroll helemaal naar beneden en kies bij 'Onze wijk' voor 'in historische foto's'. Daar is nog veel meer interessants te vinden!

Muntel, Vliert en Orthenpoort scoren 'gemiddeld'

Liefhebbers van cijfers kunnen weer een paar jaar vooruit. De Wijk- en Buurtmonitor 2018 van de gemeente 's-Hertogenbosch levert een stortvloed aan gegevens en cijfers op over de 14 wijken van Den Bosch. De wijk Muntel, Vliert en Orthenpoort scoort in bijna alle opzichten gemiddeld, soms wat beter. Onze wijk heeft zich in de jaren 2016 tot 2018 wel positief ontwikkeld, ook ten opzichte van andere wijken.

Kompas

De resultaten zijn gebaseerd op uitgebreid cijfermateriaal (van de gemeente, het UWV, het CBS en de politie) én op 5.400 enquêtes die bewoners hebben ingevuld. De vraag is natuurlijk wat je met al dat materiaal kunt. Het blijven gemiddelden en net als bij de koopkrachtplaatjes van het kabinet is de situatie voor ieder individu weer anders.

Wethouder Kâhya gebruikt de monitor als een soort kompas. "Het helpt ons om te kijken waar een wijk, dorp of buurt staat. Dat geeft ons, beroepskrachten én bewoners, een idee wat er moet en kan gebeuren. Waar nog werk aan de winkel is."

De monitor behandelt een zestal thema's: bewoners, samenleven, actief, leren, zorg en woonomgeving. Dorpen als Vinkel scoren bovengemiddeld hoog. De Gestelse buurt, bijvoorbeeld, zit onder het gemiddelde, maar ook daar gaat het vooruit. Vaak is dat gevolg van grootschalige renovatie en nieuwbouw die, in combinatie met andere voorzieningen als een Brede School, een enorme impuls ten goede kunnen geven. Wat woningbouw betreft moeten Orthen Links en Orthenpoort de volgende keer hoger scoren.

WOZ-waarde

Zomaar wat krenten uit de pap. Onze wijk, gelegen ten noorden van de Binnenstad, bestaat uit drie verschillende buurten. De Vliert is met 3.458 inwoners de grootste buurt, Orthenpoort met 625 duidelijk de kleinste.

Volgens de cijfermeesters is de bevolkingsdichtheid in de wijk vrij hoog. Dat hangt ook samen met de woningbouw (met veel bovenwoningen) waarvan bijna de helft is gebouwd vóór 1945. De Vliert is duidelijk van wat latere datum dan de Muntel.

De gemiddelde WOZ-waarde van de huizen van €256.690 ligt hier boven het stedelijk gemiddelde van €239.560. Orthenpoort heeft met bijna 65% wel het hoogste percentage koopwoningen, maar dat zijn duidelijk niet de grootste en duurste (WOZ-waarde circa €200.000).

Zoals gezegd wil de gemeente de resultaten bespreken met bewonersraden, vrijwilligers en beroepskrachten. Het is ook een handig middel voor de wijkbewoners. Elke wijk krijgt namelijk geld dat ze zelf mogen besteden. Het onderzoek kan helpen bij de keuzen die gemaakt worden. In deze wijk speelt het Netwerk Buurtdemocratie hierin een belangrijke rol.

Rapportcijfer

Nog wat conclusies over onze wijk en buurten. Muntel, Vliert en Orthenpoort scoort bovengemiddeld op het thema 'actief'. Dat komt omdat veel bewoners culturele activiteiten bezoeken zoals een voorstelling, muziekconcert en museum, verder veel aan sport doen en zich actief inzetten voor de eigen buurt. Wellicht dat het Prins Hendrikpark en de ligging dicht bij de binnenstad hierin een belangrijke rol spelen. Ook het thema 'zorg' levert een positieve uitschieter op. Relatief veel bewoners kunnen voor hulp in het dagelijks leven terecht bij vrienden of familie. Ze maken daar ook regelmatig gebruik van. Ze geven een 8,0 als rapportcijfer voor hun geluk (hele stad 7,9). In de Muntel zijn nog wel potentieel kwetsbare groepen voor armoede zichtbaar. Het aantal huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens is met 13,7% en met het aantal eenoudergezinnen van 5,4% hoger dan gemiddeld in Den Bosch.

Muntel, Vliert en Orthenpoort in cijfers anno 2018

	Aantal inwoners	65+	0-19 jr.	Koopwoningen	Gemiddelde WOZ-waarde	Cijfer woonomgeving
's-Hertogenbosch	153.452	17,5%	21,4%	57,6%	€239.560	7,5
Wijk M.V.O	7.288	12,9%	20,0%	48,5%	€231.180	7,6
Muntel	3.205	11,9%	17,6%	38,4	€210.140	7,6
Vliert	3.458	14,4%	22,2%	56,4%	€256.690	7,8
Orthenpoort	625	9,8%	19,8%	64,9%	€200.580	7,2

De hele rapportage met veel meer cijfers en nadere uitleg is te vinden op de website van de gemeente: www.s-hertogenbosch.nl. Toets als zoekopdracht 'wijk- en buurtmonitor' in.

De ontwikkelingen waren afgelopen jaren echter wel positief. Relatief veel bewoners vinden dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan. Ze geven een hoger rapportcijfer (7,4) voor tolerantie in de buurt (Den Bosch 7,2).

De Vliert scoort op bijna alle thema's gemiddeld. Eén thema springt er in positieve zin uit, namelijk zorg. Relatief veel bewoners kunnen voor hulp in het dagelijks leven terecht bij hun sociaal netwerk. En ze geven een 8,1 als rapportcijfer voor hun geluk.

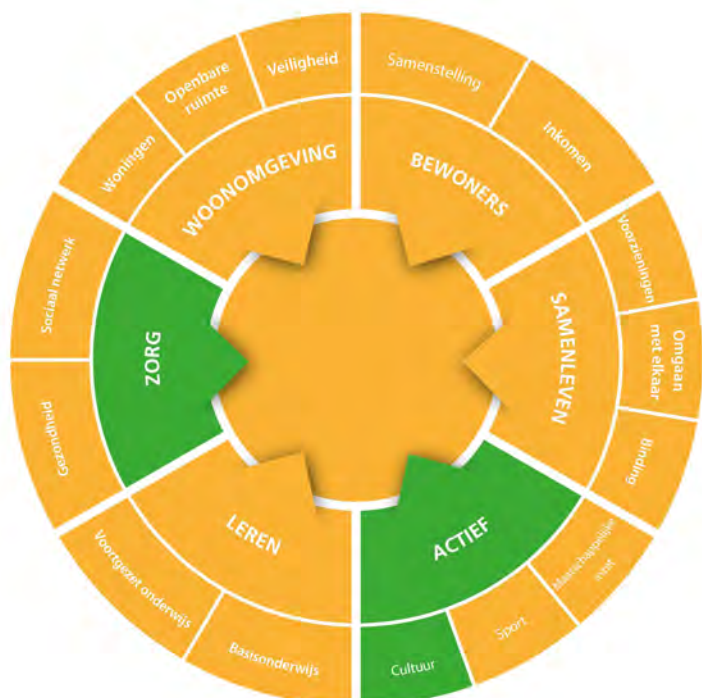
Positieve uitschieter

Orthenpoort is natuurlijk een zeer gemêleerde wijk: bedrijvigheid, een moskee, hoofdbureau van politie en

de brandweer, Kringloopwinkel/Stichting Loods, een winkelstrook met bovenwijkse allure. Positieve uitschieter in deze buurt is het aspect sport. Relatief veel bewoners sporten en zijn lid van een sportvereniging. Het zal ook niet verbazen dat de bewoners erg tevreden zijn met de winkels voor dagelijkse boodschappen. De binding met de buurt is echter lager dan gemiddeld. Dat komt wellicht ook omdat er veel verhuizingen zijn. De huizen zijn er, gemiddeld, niet zo groot. Dus na gezinsuitbreiding wordt er eerder verhuisd. Het rapportcijfers voor de woonomgeving stijgt. Er wordt minder verloedering ervaren.

Jos van Rijsingen

Muntel/Vliert/Orthenpoort situatie 2018

FYSIOTHERAPIE BEENHAKKERS

Specialisaties: COPD
Orthopedische Manuele Therapie
Psychosomatische Fysiotherapie
Bekkenfysiotherapie
Kinderfysiotherapie
Dry Needling
Arbeidsfysiotherapie
Aangesloten bij Parkinson Netwerk en Schouder Netwerk N. Brabant
Wandelen met ouderen op woensdagochtend om 11 uur.

Antoon der Kinderenlaan 7
52AA 's-Hertogenbosch
073-6135318

www.fysiotherapiebeenhackers.nl
info@fysiotherapiebeenhackers.nl

vd Veerdonk & vd Loo
Administratie en advies

Uw partner in de wijk voor financiële dienstverlening

Victorialaan 15
5213 JG 's-Hertogenbosch

073-6212105

veerdonkloo@hetnet.nl

Deman & van Grinsven

Fysiotherapie * Manuele Therapie * Orofaciale Fysiotherapie
Lymfedrainage Aangesloten bij Claudicatio netwerk.

Ophoviuslaan 71
5212 AL 's-Hertogenbosch

T 073 6134596

E info@deman-vangrinsven.nl

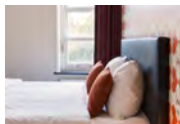
W www.fysiotherapiedemanvangrinsven.nl

*Overnacht, dineer en vier...
Ervaar ons complete aanbod*

 Hotel & Restaurant
de Soete Moeder

Nieuwe arrangementen op onze site!

www.desoetemoeder.nl
Nemiusstraat 4 • 073 2048840

Twee jaar geleden is er in de gemeente Den Bosch een twee-jarenplan opgesteld voor het beheer van de Openbare Ruimte. Daarin werden tien speerpunten geformuleerd, waarvan er één was: 'samenwerking met de bewoners'. In dat kader vond op 9 mei voor gemeenteambtenaren een aantal rondleidingen langs bewonersprojecten plaats. Het doel was om van de initiatiefnemers te horen hoe de samenwerking met de gemeente was verlopen - kunnen ze daar nog iets van leren?

In drie groepen van zo'n tien gemeenteambtenaren kwamen ze zo ook bij buurttuin *Bietje bij Bietje* en bij de *Taxtuin* op het Taxandriaplein.

Word nu vrienden met wijkmanager Marie-Louise Claessens op Facebook

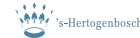

Wijkgericht

Wijkgericht Werken Muntel/Vliert/Orthenpoort

De Taxtuin

De taxtuin bestaat exact één jaar als de gemeente-ambtenaren op de fiets langskomen en uitleg krijgen. Een woordvoerder van de groep van zes bewoners vertelt enthousiast: "Bijna 10 jaar hadden we last van een groep jongeren die zich deze plek hadden toegeëigend. Wat we ook deden, er werd niet naar ons geluisterd. Tot wijkmanager Marie-Louise Claessens het aankartte bij de toenmalige wethouder Van Son. Eindelijk gebeurde er iets!" De hangplek ontwikkelde zich tot een volledige bio-tuin met een gedeelte met planten en bloemen voor vlinders en bijen en een gedeelte met groente en kruiden. Een recente aanwinst is een supercompostbak die in zes weken alles wat ie krijgt tot compost maakt. De bezoekers stellen allerlei vragen: Wie zorgt er voor het onderhoud? Is er overleg met de gemeente over het groen en de bomen die er staan? Zijn er verzekeringen?

Bietje bij Bietje

Hoewel het nog te vroeg in het jaar was voor volle moes-bakken, waren de gemeenteambtenaren enthousiast over de buurttuin aan de Mgr. Diepenstraat. Ingrid Kemps beantwoordde hun zorgelijke vragen over vandalisme en diefstal - "Het valt reuze mee, ondanks dat we 24/7 toegankelijk zijn"- en vertelde over de buurtfunctie van de tuin: "We werken samen met organisaties in de wijk zoals Exodus, waar we de kas mogen gebruiken, Stichting Loods, die af en toe voor ons rijdt, De Kameleon die gebruik maakt van de tuin ... We zijn een inspiratiebron voor kinderen om er te leren en voor mensen die foto's komen maken of komen picknicken of tekenen en schilderen." Wat de samenwerking met de gemeente betreft, waren er veel positieve punten te melden: de maatregelen rond oud en nieuw, de afhandeling van meldingen via de BuitenBeterApp, het maaien, de bereidheid van de gemeente om mee te werken als er een probleem is...

Ricus Geuze, deelnemer bij Bietje bij Bietje, geeft uitleg aan een groepje gemeenteambtenaren.

De gemeente beschikt over een bordenfabriek - die kan misschien iets doen om mee uitleg te geven voor het gebruik van de tuin? Zijn er met de gemeente contracten te sluiten, net als met de geveltuinten? "Laat het ons weten, dan kunnen wij adviseren." "Maar je moet wel een lange adem hebben," zegt een van de bezoekers. Wijkmanager Marie-Louise Claessens neemt een heel lijstje mee - punten waarop de gemeente kan ondersteunen.

Zijn er nog wensen? Ja, genoeg. Op dit moment wordt vooral gedacht aan een insectenhotel. Niet zo'n kleintje, maar een flinke grote, met uitleg erbij. Want de tuin is een onderdeel van het grote plein waar veel kinderen spelen. Het heeft dan ook een educatieve functie. De woordvoerder van de Taxtuin zegt na afloop: "Het is fijn als je ook van hen input krijgt!"

Ingrid: "Zoals vorig jaar, tijdens de hitteperiode; toen is er uiteindelijk geholpen met watergiften." Het was ook een mooie gelegenheid om wensen te bespreken. Ingrid: "Fietsenrekken tussen speelveld en buurttuin, dat zou mooi zijn. En welke vergunningen zijn er nodig voor het waterproject, wat kosten ze en met hoeveel doorlooptijd moeten we rekening houden?" Verbeterpunten waren er ook: Ingrid: "Met name op administratief gebied is er nog wel het een en ander te verbeteren. Daarnaast had men er nog niet bij stilgestaan om in de planning iets op te nemen dat er deze zomer bij aanhoudende droogte door Van den Biggelaar weer extra water gegeven wordt op de heuvels. Hopelijk gaat dat dit jaar makkelijker dan vorig jaar. "

Kijk eens vaker op www.s-hertogenbosch.nl. Hier is veel informatie te vinden over je wijk. Heb je vragen, neem dan contact op met de wijkmanager: Marie-Louise Claessens, tel. 073 615 5621 of mail naar wijkgerichtwerken@s-hertogenbosch.nl. Deze pagina is een initiatief van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Wethouder Kâhya in gesprek met de wijk

Wethouder Ufuk Kâhya (31, geboren en getogen in Den Bosch) is het vooral opgevallen hoe betrokken de bewoners van Muntel, Vliert en Orthenpoort zijn bij hun wijk. Dat blijkt ook uit de Wijkmonitor die onlangs is gepubliceerd. Hij heeft een brede portefeuille, en op elk van 'zijn' terreinen speelt die betrokkenheid een rol. Ik sprak de wethouder op de rand van een groentebed bij buurttuin *Bietje bij Bietje*, een mooie plek in de zon, waar die betrokkenheid een concrete vorm heeft gekregen.

Wat zijn die terreinen van uw portefeuille?

"Ik hou me bezig met talentontwikkeling, gezondheid en duurzame mobiliteit.

Bij talentontwikkeling moet je denken aan gelijke kansen om jezelf te kunnen ontwikkelen, voor jong en oud. Dat speelt natuurlijk in onderwijs, maar ook in jeugd- en jongerenwerk en welzijnswerk. Bij gezondheid kijk ik graag op een andere manier: hoe kunnen we de gezondheid die we hebben behouden en mogelijk verbeteren? Bijvoorbeeld door het streven naar schone lucht, aandacht voor voeding en bewegen, werken aan een groene leefomgeving. Dat laatste helpt enorm om stress te verminderen en creativiteit te bevorderen. Duurzame mobiliteit, dat wil zeggen: aandacht voor veilig en comfortabel verkeer, met zo min mogelijk belasting voor het milieu. Dat betekent vooral ook aandacht voor bereikbaarheid en leefbaarheid."

Deze thema's, talentontwikkeling, gezondheid en duurzame mobiliteit, hoe zien we die terug in de projecten die in de wijk spelen?

"Bij de herinrichting van het kruispunt Aartshertogenlaan/Orthenseweg zie je dat we kiezen voor bijvoorbeeld minder asfalt, meer groen, en compacter verkeer. Aandacht voor het leefklimaat door het karakter van een snelweg weg te nemen; een groener en overzichtelijker entree naar de binnenstad. Op de Aartshertogenlaan denken we erover de busbaan te verwijderen ten gunste van meer groen.

Verder is er bij bewoners in deze wijk veel aandacht voor schoon en duurzaam. Dat zie je terug in al die projecten die vanuit bewoners ontwikkeld zijn: de groene daken in de Simon Pelgromstraat, de pluktuin in de van Rijckevorsel van Kessellaan, de nieuwe bomen op het Taxandriaplein en de Taxtuin daar. En niet te vergeten buurttuin Bietje bij Bietje, waar we nu zijn. Denk eens aan de educatieve waarde die dat heeft; de basisschool is er nauw bij betrokken. In al die gevallen is het bewonersinitiatief leidend geweest. En daar waar initiatieven uit de buurt zelf komen, kan ik vanuit de uitgangspunten die ik net noemde concreet helpen. Bij al onze plannen op mijn terreinen is trouwens de input van betrokkenen en belanghebbenden belangrijk. Daarom is het ook zo belangrijk om 'in gesprek' te zijn met de wijkbewoners."

Hoe doet u dat, in gesprek komen met de wijkbewoners?

"De wijkmanagers spelen daarbij een belangrijke rol – ze zijn onze 'voelsprietten'. In Muntel/Vliert/Orthenpoort is dat Marie-Louise Claessens. Ze is als een vooruitgeschoven post in de wijk, en kan alles wat ze oppikt terugkoppelen naar mij en de andere wethouders. Andersom werkt het ook: als ik de dialoog zoek, vraag ik haar: wie kunnen we vragen? Wat zijn de signalen? Op die manier zorgt de wijkmanager dat er verbindingen worden gelegd.

De Wijkmonitor speelt ook een rol. Die geeft nu ook de ontwikkelingen in de laatste twee jaar weer – welke kant gaat het op? Soms zie je daar voeding in voor een gesprek, bijvoorbeeld als de waardering voor het onderwijs daalt, terwijl het inhoudelijk vooruitgaat. In Muntel/Vliert/Orthenpoort is de waardering voor het basisonderwijs trouwens behoorlijk toegenomen. Verder zijn er verschillende manieren om vorm te geven aan het gesprek met de wijkbewoners. Zo is er een leefbaarheidsoverleg: een overleg van de wijkmanager, wijkagent, stadstoezicht, wijkwerkers van Farent, wijkbeheerder gemeente en woningcorporaties Zayaz en Brabantwonen. De deelnemers aan dit overleg krijgen veel signalen van bewoners. Tijdens het leefbaarheidsoverleg brengen ze die signalen samen.

En verder hebben de bewoners natuurlijk veel te zeggen over de toepassing van het Wijk- en Dorpsbudget – hoe dat besteed wordt, bepalen ze grotendeels zelf; in deze wijk gaat dat via het Netwerk voor Buurtdemocratie. Ook dat is een manier om het contact met de bewoners niet te verliezen."

Tot zover de wethouder. Tegenwoordig verliezen veel mensen het vertrouwen in de overheid; ze hebben het gevoel dat ze niet worden gehoord - alles wordt maar beslist buiten hen om, door een klein groepje mensen die het voor het zeggen hebben, omdat ze de weg weten. Toch zijn er wel manieren om je stem te laten horen: wethouder Kâhya noemt de wijkmanager, de deelnemers van het leefbaarheidsteam en het Netwerk Buurtdemocratie. De Wijkkrant wil eraan bijdragen dat we allemaal die wegen weten te vinden, en zal wethouders regelmatig uitnodigen voor een interview in deze krant: wat is er beloofd? Wat is er gedaan? En is er naar ons geluisterd? Aan wethouder Kâhya zal het zo te zien niet liggen – hij doet er alles aan om met de bewoners van de Muntel, Vliert en Orthenpoort in gesprek te komen.

Anja van Kleef

Over de stand van zaken rond verkeersplannen:

Hoe staat het met de plannen om minder doorgaand verkeer door de Van Berckelstraat en dus door de wijk te laten rijden?

"Voor de Van Berckelstraat (fiets en OV-as) werken we aan een betere doorstroming voor fiets en bus, en verkeersveiligheid. Het belangrijkste doel van de nieuwe inrichting is de doorstroming en verkeersveiligheid voor fietsers en OV-bussen en het ontmoedigen van doorgaand autoverkeer. Een of twee varianten gaan we in de vorm van een 'living lab'-concept daadwerkelijk uitproberen. Daarna kiezen we definitief. Natuurlijk betrekken we bewoners, binnenstadpartijen, Fietsersbond en Arriva bij dit alles."

Wanneer begint de herinrichting kruising Aartshertogenlaan-Ortheneseweg? Men zou in de winter al de nodige bomen hebben verplant, maar er is nog niets gebeurd. Hoe staat het met de planning?

"We streven ernaar om in de lente van 2020 te starten met de werkzaamheden. Dat betekent dat de bomen worden verplaatst in de winter van 2019/2020."

Wanneer komt de aanpassing van de Aartshertogenlaan waarbij de busbaan wordt opgeheven om plaats te maken voor groen?

"Dat is nog niet duidelijk. Eerst moeten we een plan daarvoor maken. Dat gaan we natuurlijk in goede samenwerking met bewoners en andere betrokkenen doen."

n.a.v. aanvraag Vlinder – moestuin:
"Het is al groen genoeg. Leuk idee maar we hebben al een buurttuin. Die kan ook worden uitgebreid."

N.a.v. aanvragen bewegen in het park:
Tegen: "600 euro voor promotie? Wat betaal je aan de Bossche Omroep per column dan? En kun je niet op andere manieren bekendheid geven aan dit initiatief? Ik ben best wel benieuwd wat de kosten voor aandacht in De Bossche Omroep zijn dan?"
Voor: "Alle waardering voor dit initiatief, dat na een paar jaar zijn nut meer dan aantoonde. Een parel voor activiteiten in de openbare ruimte door mensen die dit professioneel aanpakken. Ik heb geen bezwaar tegen het gevraagde bedrag...."

n.a.v. Sinterklaasmiddag in de Stijl:
"Met de toekenning van dat bedrag wordt nog eens onderstreept hoe goed het is dat De Stijl met dit soort activiteiten deel uitmaakt van onze wijk."

N.a.v. aanvraag inrichting Kamervoor Kennis in de Slinger:
"Heel positief dat het voor en door bewoners uit de wijk is. Zo kan eigen initiatief hopelijk meer beloond worden en kunnen bewoners meer eigenaar van het wel en wee in hun wijk zijn. Vender sluit ik me bij Annemarie aan wat betreft de belangrijke functie om vraag en aanbod in kaart te brengen."
(antw KvK): (...) "Nu we een jaar bezig zijn merken we dat we in een behoefte voorzien en willen we onze onafhankelijkheid waarborgen. Wij willen op een effectieve manier kennis delen. Daarom vragen we voor in de kamer onder andere een beeldscherm en bijvoorbeeld een google chromecast aan. De ruimte op de tussenverdieping van de Slinger kan door bewonersinitiatieven uit deze wijk gereserveerd worden voor overleg of kleine bijeenkomst. (...)"

Het Network Buurtdemocratie

N.a.v. aanvraag boombakken Gheert van Calcarplein:
Tegen: "Uit de 3 bovenstaande mogelijkheden kiezen kan ik niet want mijn antwoord of keuzemogelijkheid zit er niet bij. Ik vraag mij af of dit bij de wijkbudgetten hoort? Want stel dat de hele wijk dit op verschillende plekken gaat aanvragen zijn wij zo door die budgetten heen."
Voor: "Een mooi initiatief dat ook prima past in de bedoelingen van de regeling wijk- en dorpsbudgetten. Mooi ook om te zien dat het een keer niet alleen over een feestje gaat maar om (hopelijk) duurzame betrokkenheid op de eigen directe leefomgeving."

Heb jij bijvoorbeeld een idee om jullie hofje samen met de andere burens leefbaarder te maken, dan kun je geldelijke ondersteuning aanvragen van het Wijk- en Dorpsbudget van de gemeente. Wijkmanager Marie-Louise Claessens stuurt dan jouw aanvraag naar het Network voor Buurtdemocratie. Toon van Rijnsoever wil er meer over weten en krijgt antwoord van Dick van Diepen.

Dick van Diepen: "Het Network Buurtdemocratie is een bijzondere en breed gedragen manier om zulke aanvragen te beoordelen. In dit netwerk geven inwoners hun mening over bewonersinitiatieven. Als een aanvraag binnengekomen is, duurt het ongeveer drie weken voordat er een beslissing wordt genomen. Het proces van advisering wordt begeleid door een Kerngroep van vijf personen uit de wijk. Zij faciliteren het adviesproces en rapporteren aan de Gemeente."

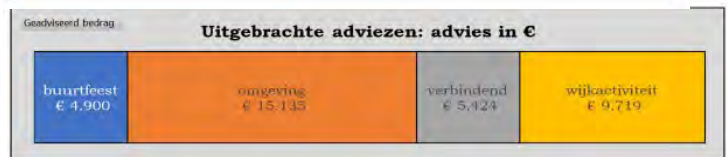
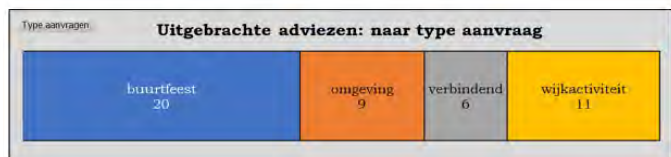
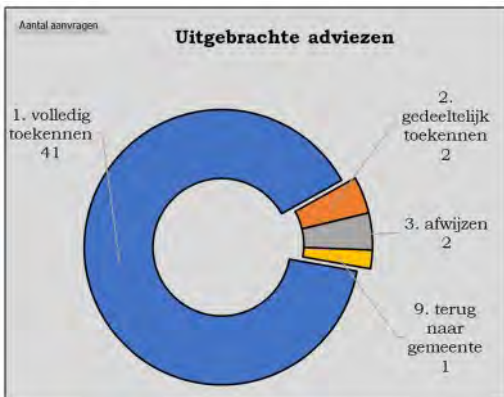
Toon: "Kan ik ook meedoen?"
 Dick van Diepen: "Woon je in Orthenpoort, Muntel of Vliert (postcode 5212), dan kun je deelnemer worden. Meedoen betekent dat je een paar keer per jaar een advies uitbrengt. Ook word je tweemaal per jaar uitgenodigd voor een bijeenkomst. Interesse? Ga dan naar de website van: www.buurtkiep.nl en schrijf je in om deel te nemen aan dit democratische proces van beoordeling."

Toon: "Waarin onderscheidt het Network Buurtdemocratie zich van de Bewoners Advies Groepen in de andere wijken?"
 Dick: "Ik noem vijf punten:

1. Een grotere groep (± 57) wijkbewoners is betrokken bij de advisering (=Network bewoners).
2. Raadplegen van het Network en advisering gebeuren geheel digitaal.
3. Het digitale platform is te gast bij de Buurtkiep, maar is er geen onderdeel van!
4. De kerngroep bewaakt en ondersteunt het proces en zorgt voor uiteindelijke advisering.
5. Het organiseren van verbindings- en inspiratiebijeenkomsten.

Toon: "Kunnen jullie laten zien wat er zoal in het Network Buurtdemocratie gepasseerd is?"
 Dick van Diepen: "We kunnen de grote lijnen laten zien. Kijk naar de graphics over 2018."

Toon van Rijnsoever

Lustrum Muziek in het Park

Buurtcomité Hinthamerpoort

Muziek in het Park blijkt, evenals Film in het Park, een jaarlijks terugkerende activiteit te zijn van Buurtcomité Hinthamerpoort, bestaande uit Frans, Huub, Ria en Ad. Onze directe burens dus. Het zijn beide toegankelijke activiteiten, gericht op alle omwonenden van het park. Ook mensen die toevallig voorbijkomen kunnen aansluiten.

"Ontmoeting en verbinding, dat is het belangrijkste doel van deze parkactiviteiten," aldus Frans van Lokven.

"Cultuur verbindt! Als je samen mooie dingen meemaakt heb je een ander gesprek met elkaar, dan sta je in een andere relatie tot elkaar, daar ben ik van overtuigd! We willen mensen iets verrassends laten beleven, muziek die je niet altijd hoort of films die je niet snel ziet."

v.l.n.r. Huub, Ria, Ad en Frans

Drijvend strijkkwartet

Ooit had Frans het visioen om een strijkkwartet op een drijvend ponton in de IJzeren Vrouw te laten spelen, voortgetrokken door een fluisterboot, terwijl alle luisteraars wandelend door het park van dit concert konden genieten. Helaas had dit technisch te veel voeten in aarde, maar het strijkkwartet kwam er wel, aan de voet van de tribunes in het park. Strijkkwartetten bleken echter, vooral als het waait, niet altijd goed te horen. Vandaar dat na twee jaar besloten werd om gezelschappen met meer volume te zoeken. Nadat orkest Toermalijn uit Vught twee maal Muziek in het Park verzorgde, was dit jaar de beurt aan blaasorkest Meierij. Onder leiding van Jan Hermans traden 46 musici aan.

Dit bleek een goede keus. Het orkest speelde anderhalf uur lang medleys van filmmuziek, opera's van Verdi, marsmuziek, samba's en populaire stukken uit diverse windstreken voor een gemêleerd publiek. Ouders met kinderen, ouderen en jongeren. Mensen die picknickkleden en thermoskannen meebrachten, maar ook toevallige passanten met de fiets aan de hand. Positieve reacties: "Leuk gevonden, die combinatie van operamuziek", "Wij wonen hier net, hebben dit nooit eerder gezien, maar wat een leuke muziek!" en (de toevalliger voorbijganger) "Nou, enthousiaste musici hoor!"

Hoewel bewolkt, blijft het gelukkig tot het laatste moment droog. Maar bij de laatste tonen van de Italiaanse serie (met Bossche meezinger "Jajum, jajum, jajum moet er zijn...") barst toch de voorspelde regenbuil los. Muzikanten verzamelen snel bladmuziek en instrumenten en bezoekers spoeden zich met zitkussentjes huiswaarts.

Er kan nog veel meer

Voor herhaling vatbaar? Zeker, aldus de organisatie. "Zolang mensen het leuk vinden en wij orkesten kunnen vinden die hier willen spelen gaan we ermee door. We zoeken naar gezelschappen met een bepaald kwaliteitsniveau, die een verrassend repertoire ten gehore kunnen brengen voor een breed publiek." Muziek in het Park ontvangt een bijdrage uit het Wijk- en Dorpsbudget. Frans: "Het zou leuk zijn als meer mensen een beroep doen op dit wijkbudget om culturele activiteiten te organiseren, zoals theatervoorstellingen. Er kan in het park nog veel meer gebeuren!"

Ineke Sagasser

Film in het Park vindt plaats op 6 september, aanvang 21.00 uur. Een tiental korte films, ook van makers uit de buurt, wordt getoond. Neem hapje, drankje en de burens mee om er een gezellige avond van te maken!

Van kantoorpand naar woningen

Op de hoek van de Orthenseweg en de Vogelstraat, in Orthenpoort, staat een markant kantoorpand, bij veel mensen het best bekend als 'de GGD'. maar ook de GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) is er gevestigd. Nog wel, want er zijn plannen voor herontwikkeling van het kantoorpand naar circa 109 (kleinere) appartementen.

De huidige constructie en omvang van het pand blijven grotendeels behouden. Wel worden bouwlagen toegevoegd op de bestaande lagere delen van het pand. In de nieuwe situatie wordt het gebouw over zijn gehele oppervlakte vijf bouwlagen hoog. De appartementen variëren in grootte tussen 30 en 60 m². Een deel ervan wordt gerealiseerd in sociale huur en middenhuur.

Het concept ruimtelijke onderbouwing en het concept bouwplan liggen vanaf 11 juni 2019 voor een periode van vier weken ter inzage in het Stadskantoor. In deze periode kan iedereen schriftelijk of mondeling een inspraakreactie indienen. Ook is het plan te bekijken via internet: <https://www.s-hertogenbosch.nl/plannen/> onder afwijkingen van bestemmingsplannen.

Jos van Rijsingen

Inloopmoment

Op maandag 24 juni 2019 wordt van 17.30 tot 19.30 uur een inloopmoment gehouden in Wijkgebouw de Slinger, Jan Schöfflerlaan 3, waar iedereen het plan kan inzien en vragen kan stellen. Daarbij zijn medewerkers van de gemeente aanwezig en de initiatiefnemer en architect van het plan.

Is onze wijk 'Hartveilig'?

Over AED's in de wijk

Peter de Leeuw van de Stichting Hartveilig Den Bosch bij wijkgebouw De Slinger in de Jan Schöfflerlaan. De AED hangt daar nu niet meer binnen maar buiten.
Foto: Olaf Smit.

Bij een hartstilstand verhoog je met snel reanimeren de overlevingskans van bijna nul naar 75 procent als na enkele minuten een AED (Automatische Externe Defibrillator) ingezet kan worden. Toon van der Ven vroeg zich een jaar geleden al af: zijn er in onze wijk wel genoeg AED's? Ook 's nachts bereikbaar? En zijn er genoeg mensen die ze kunnen gebruiken? Inmiddels is er heel wat gebeurd op dat gebied: de wijk is min of meer gedekt als je ervan uitgaat dat er binnen 500 meter een AED moet zijn, en aan verdichting wordt gewerkt.

De Amazones-AED is een feit.

Henk Koedijk, bewoner van de Amazones, had goed nieuws voor de Wijkkrant:

"De bewoners van de Amazones 1, 2 en 3 hebben de handen ineengeslagen en mede dankzij de steun van Hartveilig Den Bosch is het plaatsen van een AED sinds half mei 2019 een feit. De AED is onderaan de oprit van de Amazone-stallingsgarage opgehangen. Deze oprit bevindt zich vlakbij de kruising Baden Powellstraat/Ophoviuslaan. De AED is zowel beschikbaar voor de bewoners van de Amazones als ook voor de bewoners in de omgeving die een AED nodig hebben.

Een AED is pas zinvol als er personen zijn die weten hoe hij werkt. Binnenkort wordt een cursus Reanimatie georganiseerd, in samenwerking met de stichting Reanimatie 's-Hertogenbosch. Een flink aantal bewoners van de drie Amazones heeft zich hiervoor opgegeven. Wij, de AED-werkgroep Amazones 1, 2 en 3, hopen dat de AED nooit gebruikt hoeft te worden, maar voor het geval het wel nodig is weet u deze te vinden."

In de Ackersdijkstraat heeft Ineke Arens met crowdfunding een AED geregeld. Ook daar is het logische vervolg een flink aantal buurtbewoners trainen om ermee om te kunnen gaan. Bij Don Bosco aan het Hinthamereinde wordt nu ook gewerkt aan een AED. Dat is weliswaar officieel niet in deze wijk maar voor wijkgenoten daar in de buurt is dat toch relevant.

Stichting Hartveilig Den Bosch

Hartveilig Den Bosch is voortgekomen uit een initiatief van wethouder Paul Kagie. De stichting organiseert zelf geen acties maar ondersteunt lokale initiatieven en overlegt met de gemeente Den Bosch. Zo is de AED in de Amazones met financiële steun van de bewoners en aanvulling van Hartveilig Den Bosch geïnstalleerd. Peter de Leeuw vertegenwoordigt de Stichting, en Toon van der Ven had een gesprek met hem naar aanleiding van nog meer goed nieuws: de AED bij wijkgebouw De Slinger is naar buiten verplaatst en is daarmee 24/7 beschikbaar gekomen.

Toon: "Hoe gaat het nu in zijn werk als ik bij mij thuis, in de Van Noremborghstraat, een hartstilstand krijg?"

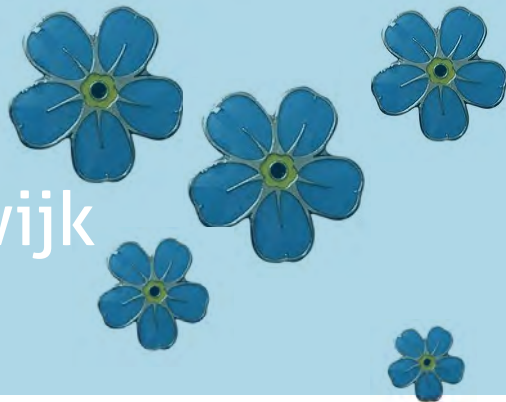
Peter: "Iemand belt 112 en krijgt dan te horen dat er een AED bij De Slinger hangt; de bijbehorende code om het slot te openen wordt ook gegeven. Dat loopt dan weer via Hartslag.nu, die het complete overzicht hebben. Zij informeren meteen ook getrainde buurthulpverleners in de buurt: die kunnen reanimeren en die kunnen werken met een AED. Zo'n training hoeft niet veel te kosten: iedereen met een aanvullende zorgverzekering krijgt die cursus vergoed. De cursussen worden in de eigen buurt gegeven door de Stichting Reanimatie 's-Hertogenbosch."

Peter verwacht binnenkort op de website van Hartveilig een actueel overzicht van alle Bossche AED's.

Voor nu is dus vooral van belang dat buurtbewoners zich melden voor de cursus reanimatie. Dat kan bij toonvanderen@kpnmail.nl.

Anja van Kleef

Op weg naar een dementievriendelijke wijk

Anita Putters is specialist Ouderen bij Farent. Zij hield samen met collega Saskia van Wijk een inleiding over beginnende dementie tijdens een netwerkbijeenkomst voor de wijk. De Wijkkrant en De Buurtkiep waren er ook bij. Toon van Rijnsoever praat met Anita Putters over een vervolg.

Anita Putters: "Dementie kan iedereen overkomen. Je hoeft er niet per se oud voor te zijn. Ook mensen jonger dan zestig jaar kunnen dementie krijgen. Vergeetachtigheid kan een eerste teken zijn. "Nou," zeg ik snel, "als ik afspraken niet direct opschrijf en in mijn agenda noteer, dan ben ik ze vergeten voordat ik thuis ben." "Dan ben je de enige niet," zegt Anita, "maar het kan een teken zijn van dementie. Ook kan iemand steeds dezelfde vraag herhalen. Of wat je ook vaak ziet: dat mensen spiekbriefjes gaan gebruiken voor dingen die ze eerder makkelijk konden onthouden. Een op de vijf mensen krijgt dementie. Dus je mag aannemen dat ook hier in de wijk een aantal mensen een beginnende vorm van dementie heeft of anderszins, want dementie is een verzamelnaam van wel vijftig verschillende ziektes. De bekendste daarvan is Alzheimer."

Dementievriendelijk

"Met een dementievriendelijke wijk willen we bereiken dat bewoners met dementie zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen. Landelijk wordt gesproken over een dementievriendelijke gemeenschap. DVG is daarvoor de gebruikelijke term en het vergeet-me-nietje is het symbool.

Iedere club of groep, ook een bewonersgroep, krijgt steeds meer te maken met mensen met dementie.

Bij een zangkoor bijvoorbeeld kan het zijn dat iemand het lied niet kan vinden en alsmaar door de bundel bladert. Door even het goede blad aan te wijzen kan hij/zij weer met een gerust gevoel verder zingen. Hetzelfde kan bij een kaartclub of met een fietsgroepje. Zorg dat mensen mee kunnen blijven doen met iets wat ze al jaren met veel plezier doen."

Ondersteuning

Ik heb nog wel een paar vragen: "Hoe herken ik de signalen? Wat kan ik doen? En als ik me bezorgd maak over iemand, bij wie kan ik dan terecht om hulp te vragen?" Anita Putters: "Farent geeft op deze punten ondersteuning, bijvoorbeeld via het Buurtteam en het steunpunt Mantelzorg. Daarom zeg ik nu: wij bieden jou en alle wijkbewoners aan om samen met ons mee te denken hoe we de wijk Muntel, Vliert en Orthenpoort meer dementievriendelijk kunnen maken. Niet vergeten!" Ik knik en pak onmiddellijk mijn telefoon om het in de agenda te noteren:

19 september 2019 naar De Slinger voor de eerste DVG-bijeenkomst.
Van 14.00 u tot 16.00 uur en na afloop een drankje.
Aanmelden bij Liesbeth van Drunen,
Liesbethvandrunen@farent.nl

Toon van Rijnsoever

10 omgangstips bij dementie:

- 1 Bied veiligheid door vriendelijk en geduldig te zijn.
- 2 Praat rustig, duidelijk en langzaam. Gebruik korte zinnen en eenvoudige vragen.
- 3 Kijk goed of je wordt begrepen: maak oogcontact en blijf op ooghoogte. Ondersteun waar mogelijk je woorden met lichaamstaal.
- 4 Vermijd correcties en vragen waarbij iemand uit zijn recent verleden moet putten.
- 5 Negeer mensen in gesprekken en activiteiten niet. Betrek ze erbij, dan voelen zij zich als persoon erkend.
- 6 Zeg wat je gaat doen.
- 7 Wees bemoedigend in je contact. Wijs mensen niet op hun beperkingen, maar benadruk wat goed gaat.
- 8 Wees flexibel. Bekijk per situatie wat je het beste kunt doen voor de persoon met dementie.
- 10 Overweeg het informeren van partner, familie, vrienden of huisarts (indien nodig).

Wijkgebouw De Slinger

**Van 22 juli tot 11 augustus zijn de deuren van De Slinger gesloten.
Alle medewerkers en bestuursleden wensen iedereen een fijne vakantie.**

De nieuwe grote tafel in de Slinger oogt geriefelijker en is ook prettiger om aan te zitten. Altijd makkelijk voor gezamenlijk overleg maar ook voor de pauzes tussendoor van de verschillende werkgroepen die door de hele week actief zijn.

"Tot onze schrik hebben we plotseling afscheid moeten nemen van Stephan Melkert. We gaan hem ontzettend missen, als mens, collega en kennisdeler," zeggen de mensen van de Kamer vol Kennis.

Even bijpraten op de woensdagochtend

Elke woensdagmorgen kun je medebuurtbewoners aantreffen aan de ronde tafeltjes bij de bar. Er is koffie en thee, soms brengt iemand lekkere koekjes mee. Dus schuif aan en je hoort de laatste nieuwtjes en je kunt ook zelf je verhaal kwijt als je dat wilt.

Bijzonder Slingerdiner voor iedereen!

Het Slingerdiner wordt samengesteld door bewoners die koken voor bewoners. Elke twee weken op de maandagavond is de tafel gedekt voor 12 personen, die zich hebben gemeld in De Slinger of via website De Buurtkiep. Binnenlopen vanaf 17.30 uur; aanvang diner 18.00 uur. De prijs is 4 euro.

1 juli 2019 is het laatste Slingerdiner van vóór de vakantieperiode. Het wordt een bijzondere! Breng je iemand mee die nog niet eerder is wezen dineren, dan krijg je korting. Iedere wijkbewoner is welkom. Dus noteer op de keukenkalender: Soepdiner in de Slinger. Je kunt je nu al aanmelden.

Als dat maar niet in de soep loopt.....

Paasontmoeting krijgt vervolg

Veel mensen kwamen naar het nieuwe initiatief van enkele vrijwilligers uit de buurt samen met de gastvrouwen van De Slinger en medewerkers van Farent: een bijeenkomst voor ouderen op de zaterdagmiddag vóór Pasen. Er was voor van alles gezorgd: een hapje, een drankje, een loterij en een optreden van muziekgezelschap J.Jap, vier mannen die akoestische muziek spelen uit de jaren zestig en zeventig.

Dit initiatief is zo goed bevallen dat er een nieuwe ontmoetingsmiddag voor ouderen wordt georganiseerd op zaterdagmiddag 6 juli 2019 met als thema: Hollandse Muziek Middag.

Kees van Laarhoven, een Bosscheaar met liefde voor het Nederlandstalige lied, komt zingen.

Spelletjes-inloop

Vanaf september is er op maandagmiddag een spelletjes inlooppoging in de Slinger. Tussen 13.30 uur en 15.30 uur loop je binnen voor een bakje, een praatje en als je wilt een spelletje.

Toon van Rijnsoever

Advies, thuisbezorging
en alle andere diensten
van uw apotheek.

**“En wat
kunnen we
nog meer
voor u doen?”**

ARTS
health care

Bel voor een
afspraak
073 613 67 13

Heeft u vage, chronische en/of mentale klachten?
Orthomoleculaire* geneeswijze kan een ondersteuning zijn
voor het vinden van een oplossing!

*een behandelwijze waarbij chemische processen in de cellen van het lichaam met
behulp van de juiste voeding, verandering van de leefstijl en het ontwijken van stress
in balans worden gebracht

Gerard Doustraat 20 | 's-Hertogenbosch | cor@artshealthcare.nl

GROEN SUCCES #5

**DANKZIJ DE BOSSCHE GROENEN WORDT
GLYFOSAAT OP GEMEENTEGROND VERBODEN**

DE BOSSCHE GROENEN

GEEF JOUW STAD EEN GEZICHT

GA NAAR WWW.DEBOSSCHEGROENEN.NL OF VOLG ONS OP

SJEF JANSEN DAMES & HEREN KAPSALON

CITADELLAAN 123
5212VC 'S-HERTOGENBOSCH
THE NETHERLANDS
073 613 64 85

WWW.KAPSALON-SJEF-JANSEN.NL

feestartikelen en verhuurbedrijf

De twee leukste winkels van Den Bosch onder één dak.

Aartshertogenlaan 1
5212CB Den Bosch
telefoon: 073 6130641
www.las-feestartikelen.nl

Mary's cadeaushop
telefoon: 06 44032030

Wandelgroep 'De IJzeren Vrouw'

een wandelgroep voor ouderen

wanneer: Elke woensdagochtend starttijd 11.00 uur

hoe lang: Rondje IJzeren Vrouw, ± 1 uur

startpunt: Praktijk Fysiotherapie Beenhakkers

Antoon der Kinderenlaan 7
Den Bosch 073 6135318

*Begeleid door een Fysiotherapeut.
Er zijn geen kosten aan verbonden.*

Van Noremborghstraat 118
5212 NG 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6422942

Voor dagelijks verse bloemen.

Ook speciaal voor: Bloemboeketten, Bloemdecoraties,
Bruids- Rouwarrangementen,
Bedrijfsarrangementen.

Bezorging door heel Nederland

Volg ons op Facebook

Bloemenwinkeltje Jet www.bloemendenbosch.nl

**GROEN EN
SOCIAAL**

GROENLINKS

Goed om te weten...

Burendag 2019

Vanaf half juni tot half augustus kun je een bedrag tot € 350,- aanvragen bij het Oranje Fonds als je Burendag wilt vieren, op 27, 28 of 29 september. Je kunt je activiteit vanaf eind juni aanmelden op www.burendag.nl. Iedereen die vóór 1 september een activiteit aanmeldt, ontvangt een Burendag feestpakket. Bekijk de voorwaarden voor particulieren en organisaties op de website van Burendag.

Samen is meer binnen Karwijk. Een oproep

Karwijk is een onafhankelijk buurtinitiatief in de wijk Muntel, Vliert, Orthenpoort, bestaande uit klussers en klusvragers. Coördinator Josien Enklaar schrijft: "Ikzelf ben al drie keer in deze twee jaar enorm goed geholpen door Karwijk. Na de eerste klus van plinten leggen in mijn pas opgeleverde woning was ik zo dankbaar dat ik ook graag iets terug wilde doen. Zodoende nam ik de taak van Theo over en coördineer ik nu de klussen. Hierna ben ik met mijn computer geholpen en hangen er twee lampen op de juiste plek. Bij Karwijk gaat het echt om heel kleine klusjes die er voor de klusvrager soms als een berg uitzien en voor de klusser een eitje zijn. Voor mij is het zo belangrijk gebleken dat ik nu in mijn nieuwe wijk heel veel meer mensen al beter ken dat ik gaandeweg door deze rol snel een netwerkje aan het weven ben. Deze vorm van iets betekenen voor elkaar is vanuit mij gezien: bouwen aan een betere wereld. Samen = meer.

Spreekt het je aan?
Wil je meer weten?
Wil je ons team komen versterken?
Graag!

Met hartelijke groet, Josien Enklaar, karwijk@gmail.com
073-6131130."

Colofon

Verschijnt gratis 5x per jaar

Redactie: Wim van den Berg, Anja van Kleef, Toon van Rijnsoever, Jos van Rijsingen en Ineke Sagasser.

Met medewerking van Peter van Helden, Marjan Klinkhamer en Olaf Smit

Drukwerk: BladNL, oplage 3600

Verspreiding: Anja van der Horst en vrijwilligers uit de wijk

Redactieadres: Van Noremborghstraat 34, tel. 073 6135111

E-mail: wijkkrant@ziggo.nl. Mail ons voor advertenties en reacties of met informatie voor de volgende Wijkkrant.

De volgende Wijkkrant verschijnt rond 18 oktober 2019. Informatie kunt u inleveren tot 9 september.

Hardlopen voor het goede doel

Op 22 en 23 juni doet het hardloopteam uit Den Bosch *Lekker Lekker Løpe* mee met de Homerun: 240 km hardlopen in 24 uur! De opbrengst is voor het goede doel, het Ronald McDonald kinderfonds.

Het team bestaat voor een groot gedeelte uit bewoners van de Van der Weeghensingel. Teamcaptain is Pascal Kastelijn, van der Weeghensingel 11. Je kunt nog doneren!

<https://www.home-run.nl/teams/lekker-lekker-l%C3%B4pe>

Enthousiaste vrijwilligers gezocht voor dierenparkje Prins Hendrikpark

Vindt u het fijn om buiten tussen de dieren te zijn? Heeft u een uurtje per week over? Ga dan aan de slag als vrijwilliger bij het dierenparkje in het Prins Hendrikpark. Als vrijwilliger geeft u de dieren eten en drinken en voert u werkzaamheden uit in het dierenparkje. Denk hierbij aan het aanvegen van de stal en het opruimen van zwerfvuil. Kortom, u hoeft geen expert te zijn op het gebied van dieren. Wij zorgen voor voer, de gezondheid en welzijn van de dieren en het scheren van de schapen. Daarnaast ondersteunen we de vrijwilligers waar nodig.

Vrijwilliger zijn bij de dierenparkjes is een leuke vrijetijdsbesteding. U bouwt een band op met de dieren en ontmoet veel nieuwe mensen. We zoeken dierenliefhebbers die minimaal 1 uur per week beschikbaar zijn en zelfstandig de dieren kunnen verzorgen.

Hebt u interesse om als vrijwilliger aan de slag te gaan of wilt u meer informatie? Neemt u dan contact op met de heer J. Timmermans. Zijn telefoonnummer is (06) 20442570 of stuur een e-mail naar openbareruimte@s-hertogenbosch.nl o.v.v. 'vrijwilliger dierenpark'.

Reageren op artikelen van deze Wijkkrant? Dat kan op de digitale versie: www.wijkkrant-mvo.nl

Ook dit jaar is er weer:

TAXANDRIA MOVES

Een groot wijkfeest met ook voor kinderen veel leuke activiteiten.

TAXANDRIA MOVES vorig jaar

Meer hierover kan je lezen op pagina twee van deze krant.

Koningsdag

vrijmarkt Taxandriaplein

Paasactiviteit Taxandriaplein

Whoop whoop chill

Veel kinderen zijn op internet nu. Er worden daar steeds nieuwe woorden bedacht. De taal die de jeugd gebruikt verandert sneller en is voor veel opa's en oma's vaak moeilijk te begrijpen.

Dit zijn enkele woorden uit de jeugdtal, vertaald in gewoon Nederlands. Het is misschien een handig hulpje als je moet uitleggen wat je precies bedoelt:

- Super, cool, ... leuk
- Sweet, gaaf, ... leuk
- swag, dope, ... leuk
- ziekelijk, sick, ... leuk
- waus, te gek, ... leuk
- cute, cilll, ... leuk
- flex, nice, ... leuk
- Supercool, epic, ...erg leuk
- awesome, lauw, ...erg leuk
- Ziek, onwijs, ...erg leuk

- ..... luieren
- .....stralen
- ..... plagen
- ..... nee
- .....arm, blut
- .....mooi, cool
- .....studiebol
- .....kwaliteiten
- .....hoi, hallo
- .....geen kritiek
- ..... kreet van blijerschap

EXPEDITIE TAKS

Expeditie Taks is het thema van de Kindervakantieweek 2019.

Tijn Moen kijkt er al naar uit, want zegt hij: "Dan ga je bouwen, een hut of zoiets. Iets wat je nooit gezien hebt en toch gaat bouwen. Met vijf verdiepingen en met bomen er naast en er op. Je hebt best wel veel nodig: hout, hamer en spijkers, schilderspullen en verf: rood, zwart, geel en oranje. En dan ook nog versieren met vlaggen."

Tijn noemt zo nog vijf jongens op die meehelpen. "Dat kan je niet alleen!"

Foto: Laurenzo.
Tijn Moen en zijn papa Norbert

STRESSBAL MAKEN

Word je zenuwachtig van al die toetsen op school? Misschien helpt een stressballetje dan. Vaak word je rustiger als je ergens keihard in kan knijpen! Op You tube staan allerlei filmpjes over hoe je ze zelf kan maken.

Ga naar:
zelf smileys stressballen maken

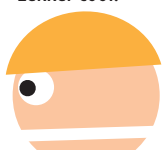

chillen

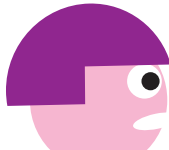
Ik ga op fietsvakantie. "Een snelle meid is van deze tijd".

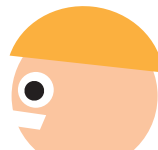
Nee joh. Hardlopen is mijn lust. Lekker cool.

Ben je sportief geworden? Dat is nieuw!

Nope. Mijn vakantie is niks doen, hangen en lekker chillen.

Maar ik ren vaak naar de coolkast als ik iets lekkers lust.

